

Oszwald Bálint

jogballgató (PTE-ÁJK), az ÓNSZ Bűnügyi Tagozatának tagja

Vadászati jog Magyarországon és Európában, különös tekintettel az orvvadászatra

I. Bevezetés

A vadászat, illetve a vadászati jog folyamatos változással érintett jogterület. A technológia fejlődése újabb és újabb eszközök alkalmazását teszi lehetővé, ezáltal változhat a tiltott vadászati eszközök köre. A különböző vadbetegségek megjelenése az állománygyérítés lehetőségét veti fel, ezen keresztül változhat az éjszakai – főszabály szerint tiltott – vadelejtés kérdésköre. Tanulmányomban a vadászati jog – amely egy terjedelmes jog- és szakirodalommal rendelkező terület – tartalmát, annak változásait, illetve a magyar vadászati jog terjedelmének egyéb (nevesül Ausztria és Anglia¹) európai országokkal való összehasonlítását végeztem el, különös tekintettel az orvvadászat bűncselekményére.²

Az összehasonlításnál szempontként azt vettem figyelembe, hogy mely országok azok Európában, ahol a vadászati kultúrának, hagyományoknak gazdag irodalma, történelmi múltja van. Ausztriában az első vadászattal kapcsolatos jogszabály 1786-ban született. II. József 1786. február 28-i, az „Általános vadászati és vadvédelmi” rendelete (saját fordítás, eredetileg *Allgemeinen Jagd- und Wildschützenordnung*) többek között szabályozta és engedélyezte a ragadozók bárki általi elejthetőségét, vagy a vadászati jog kiváltságos jellegét (földtulajdonjoghoz kötődik.) Azonban ennél jóval korábbról, már a 15. századból is vannak források, az uralkodó – I. Miksa német-római császár – három könyvet is írt a vadászatról, megfogalmazta a vadászati etikát, valamint a fenntartható vadászatnak, vadgazdálkodásnak az alapelveit. Megjegyzendő, Mária Terézia nevéhez is fontos szabályok fűződnek, a vadon élő állatokkal kapcsolatban bűncselekményt elkövetőkre szigorú büntetéseket szabott ki.³

Angliában az első vadászattal kapcsolatos törvények már a 19. század első felében megjelentek, és az angolszász jogrendszer sajátossága, hogy ezen jogszabályok a mai napig hatályban

¹ Az országok kiválasztásánál szempontként szolgált, hogy nagy történelmi múlttal, és vadászati hagyománnyal rendelkező országok joggyakorlatát mutassam be, továbbá nem csak a kontinentális, hanem az angolszász jogrendszer sajátosságainak ismertetése is szempont volt. A jogrendszerek bővebb kifejtésére a későbbiekben térek ki.

² A bűncselekmény jelenleg hatályos tényállása a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 245. § alatt található, ugyanakkor a tényállás változásából, illetve a bűncselekmény más országok joggyakorlatával való összehasonlításából releváns információk szerezhetők például az aktuális jogi-politikai elvárásokról.

³ Auf der Jagd. Jagd-portal. <https://www.jagd-portal.at/AufderJagd/GeschichtederJagd.html> (2024. 11. 19.); illetve Jagd in alter zeit. Die Steirische Jagd. <https://www.jagd-stmk.at/jagd-in-der-steiermark/jagdgeschichte-steiermark/> (2024. 11. 19.); valamint Dr. Rudolf Beck: Der wildschadenersatz im revierjagdsystem - noch zeitgemäß? Institut für Wildbiologie und Jagdwirtschaft, Bécs 2010. 11. o.

vannak, azokat alkalmazzák. A szóban forgó két törvény főszabály szerint apróvad faj vadászatához⁴ kapcsolódik, a *Night Poaching Act* 1828 (az éjszakai orvvadászatot szabályozó törvény) az apróvad éjszakai vadászatát tiltotta meg, a három évvel későbbi *Game Act* 1831 (saját fordítással vadászati törvény) pedig a vadra vonatkozó vadászati idényt jelölt ki (a vadállomány védelme érdekében).⁵

A vadászati jog – mint vagyoni értékű⁶ jog – a föltulajdon jog elválaszthatatlan részeként⁷ (a földtulajdon tekintetében fennálló haszonélvezeti jog esetén is) a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg.⁸ Hétköznapi értelemben a vadászati jog azt jelenti, hogy egy meghatározott személy – törvényben szereplő feltételeknek való megfelelés esetén – jogosult törvényben meghatározott vadászati tevékenység folytatására. A vadászati tevékenység gyakorlása ugyanakkor különböző jogszabályok által jelentősen körülhatárolt, így a társadalomnak csak egy kis hányada jogosult ténylegesen e tevékenység folytatására. A tanulmányomban a vadászati jogra vonatkozó jogszabályösszességet is elemzem, megpróbálva egy adekvát, áttekinthető, a lényegre fókuszáló körülírást adni róla, nem elfelejtve, és bemutatva ugyanakkor azt, hogy más országokban számos eltérő, helyenként a magyar szabályozással teljesen ellentétes szabályokat alkottak.

Kiemelném azt is, hogy a tanulmányban a sportvadászat⁹ vonatkozásában foglalkozom a vadászati joggal, illetve az orvvadászattal, a hivatásos vadászati tevékenységet¹⁰ nem érintem.

II. A vadászati jog

Ahogy az a bevezetésben is említettem, a vadászati jog a földtulajdonjoghoz kapcsolódik, annak elválaszthatatlan része. Ebből következik, hogy vadászatra jogosultnak egy adott földterület – a vadászterület – tulajdonosát kell tekinteni. Amennyiben egy tulajdonosa van a területnek, akkor a konstrukciót önálló vadászati jognak nevezzük. Földterületen fennálló tulajdonközösség esetén a

⁴ A későbbiekben elemzem e jogszabályokat is, amelyek azonban a szarvasfélék vadászatát, orvvadászatát nem szabályozzák.

⁵ *Night Poaching Act* 1828, illetve *Game Act* 1831

⁶ vagyoni értékű jognak tekinthetők azok, amelyeknek pénzben kifejezhető értékük van, és a vagyon részét képezik. Megemlítendő, hogy a vadászati jog nem önmagában értelmezendő vagyoni értékű jogként, hanem annak járulékos, földtulajdonjoghoz, földhasználathoz kapcsolódó jellegéből adódóan. Forrás: A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. § 32. pont, illetve Fenesi Enikő: A vagyoni értékű jogok átruházása. *Gazdaság és Jog.* 2000/2. sz. 17-21. o.; valamint Gárdos István: A vagyontárgy és a vagyon fogalma a Ptk.-ban. *Gazdaság és Jog.* 2018/11. sz. 3. o.

⁷ A görög-római hagyományokkal ellentétben, – ahol a vadállatokat gazdtalan tárgynak (*res nullius*) tekintették, és bárki szabadon vadászhatott rájuk – a kelta-germán jogban már évszázadokkal ezelőtt kialakult az a felfogás, hogy vadászni csak a föld tulajdonosa jogosult. Hatályos törvényünk a germán hagyományokra alapítva a szabályozását, szintén a földtulajdonjoghoz kapcsolja a vadászatra való jogosultságot. Forrás: Auf der Jagd. Jagd-Portal.

⁸ A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 3. § (1) bekezdés

⁹ A Vtv., illetve a végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) nem határozza meg, mit lehet sportvadászatnak tekinteni. Saját megfogalmazásban sportvadász az, aki a vadat sportból, kikapcsolódási szándékkal űzi.

¹⁰ A hivatásos vadászokra vonatkozó legfontosabb szabályokat a Vtv. 50. §-a tartalmazza. A hivatásos vadász rendészeti feladatokat ellátó személy, aki a vadgazdálkodással kapcsolatos feladatokat szakszerű ellátását végzi. Mivel rendészeti feladatokat ellátó személynek tekintendő, a hivatásos vadásszá válásnak szigorúbb feltételei vannak, mint a sportvadásszá válásnak.

vadászati jog – egyenlő arányban – megoszlik a föld tulajdonosai között, ebben az esetben társult vadászati jogról beszélünk. Társult vadászati jog esetében a tulajdonostársak viszonyaira a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni, így például a tulajdonostársak közös megegyezésével van lehetőség a földterületet haszonbérbe adni. Megemlítendő azonban egy harmadik hasznosítási mód is,¹¹ a földhaszonbérlet. Önálló vadászati jog esetén hasznosításnak minősül annak haszonbérbe adása is, míg társult vadászati jogot csak haszonbérbe adással lehet hasznosítani.¹²

Míg a magyar szabályozás tételesen felsorolja, hogy a vadászati jog milyen tevékenységekből, kötelezettségekből tevődik össze,¹³ addig az osztrák vadászati jogot is szabályozó törvény¹⁴ annyit említ, hogy a vadászati jog magában foglalja a vad tartásának, vadászatának és hasznosításának a jogát.¹⁵ Ahogy azt a bevezetésben is említettem, a germán jogban, így Ausztriában is a vadászati jog a föltulajdonhoz kötődik.¹⁶ Látható tehát, hogy a kontinentális jogrendszerbe¹⁷ tartozó, a germán hagyományokkal rendelkező ország vadászati joga hasonló, annak hasznosítása pedig a tulajdonjoghoz, illetve a haszonbérlethez kötődik.

Az angolszász jogcsaládba tartozó Anglia joga azonban néhány ponton eltéréseket mutat. Az Egyesült Királyságban – lévén az angolszász jogrendszer reprezentánsa – a szokásjognak, illetve a bírói jogalkotásnak is kiemelkedő szerepe van, jellemző továbbá, hogy egy jogterületet több jogszabály is érint. Ez a helyzet áll fenn a vadászattal kapcsolatban is, több jogszabály is említhető, amelyek szabályozzák ezt a területet.¹⁸ A legfőbb különbség a germán hagyományokat őrző országokhoz képest az, hogy pontos fogalmak, definíciók nincsenek, a vadászati jog – a vadászathoz

¹¹ Ahogyan azt a Vtv. is nevezi, a vadászati jog hasznosításának nevezik annak gyakorlását, ezzel is utalva annak vagyoni jellegére, hiszen hasznosítani csupán dolgot, valamint vagyoni értékű jogot lehet, egyéb, személyhez fűződő jogot – például a szellemi tulajdonjogot – nem.

¹² Vtv. 10. § (2) bekezdés.

Nota bene: ez esetben nem a föld haszonbérbe adásáról van szó, hiszen az egy polgári jogi, a Ptk. hatálya alá tartozó intézmény, csupán a vadászati jog haszonbérbe adása történik meg. A hasznot hajtó jog – jelen esetben a vadászati jog – haszonbérbe adásával azonban a föld haszonbérletbe adása is megtörténik, (kvázi a haszonbérleti szerződés természetes tartalmi elemévé – *naturalia negotii* – válik) azaz a haszonbérlet lesz jogosult a hasznot hajtó jog hasznainak szedésére (a rendes gazdálkodás szabályainak megfelelően), a jog gyakorlására, illetve köteles a haszonbér megfizetésére. Forrás: Ptk. 6:349.-350. §

¹³ Vtv. 2. §

¹⁴ *Jagdgesetz* 2024 (a továbbiakban: Jg.).

Nota bene: az osztrák vadászati törvény 1988 óta van hatályban, ugyanakkor azóta számos alkalommal módosították, a konkrét módosítások, illetve azok ideje nem utánkövethető a rendelkezésre álló források alapján.

¹⁵ Jg. 2024. 2. § (1) bekezdés

¹⁶ Uo.

¹⁷ Kontinentális jogrendszerek alatt szűkebb értelemben azon európai országok jogát értjük, amelyek a római jog, a kánonjog és a kereskedők szokásjogának ötvözetéből a középkorban kifejlődő „közös jogból”, a *ius commune*-ből fejlődtek ki. Forrás: Kelemen Katalin – Mezei Péter: A kontinentális jogrendszerek. Ijoten. <https://ijoten.hu/uploads/a-kontinentalis-jogrendszerek.pdf> (2024. 11. 20.)

¹⁸ A teljesség igénye nélkül említhető a *Hunting Act* 2004, a *Wildlife and Countryside Act* 1981, a *Deer Act* 1991, illetve a *Firearms Act* 1968 is. Forrás: <https://creativelegals.co.uk/is-hunting-legal-in-the-uk/> (2024. 11. 20.)

való jog – nincs definiálva, így esetről esetre a jogalkalmazók döntenek arról, hogy a vadászatra való jogosultság fennáll-e.¹⁹

A fő eltérést tehát az jelenti, hogy míg a kontinentális jogrendszerbe tartozó országok joga kifejezetten foglalkozik a vadászati joggal, azt definiálja, addig az angolszász jog ettől eltekint, és csupán a vadászati tevékenység folytatásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket határozza meg, a vadászati jogosultság tényleges tartalmáról, annak hasznosításáról hallgat.

II.1. A vadászati jog gyakorlata

A vadászati jog rövid áttekintését követően fontosnak tartom annak gyakorlati – de továbbra is a jogszabályok által meghatározott és behatárolt – oldalát is bemutatni. Jelen alpontban annak bemutatására törekszem, hogy egy vadász – pontosabban sportvadász – a vadászterületen, illetve azon kívül milyen jogszabályi rendelkezéseknek köteles megfelelni, valamint ezen feltételek a már említett európai országokban hogyan alakulnak.

Magyarországon a vadászati jogot szabályozó primer jogforrásnak a Vtv., illetve az ennek végrehajtására kiadott rendelet, a Vhr. tekinthető. Ezen kívül egyéb – szekunder – jogszabályok is vannak, amelyek releváns rendelkezéseket tartalmaznak a vadászati joggal összefüggésben, azonban a tanulmányban ezek ismertetésétől eltekintek.²⁰ A vadászati jog gyakorlása elsősorban a vadászati tevékenység végzésében merül ki. „*Vadászat a vadnak az e törvényben engedélyezett eszközzel, vagy ragadozó madárral, illetve magyar agárral és engedélyezett módon vadász által, vadászterületen történő elejtésére, vagy elfogására irányuló tevékenység.*”²¹ A vadászat alanya pedig a vadász. A vadászathoz szükséges személyi és tárgyi körülményeket a Vtv. 59. §-a tartalmazza.²² A vadászati tevékenység folytatásához vadászjegyre, vagy vadászati engedélyre van szükség, ezeket az Országos Magyar Vadászkamara Területi Szervezetei állítják ki, ugyanakkor nem merül ki ennyiben a feltételek sora, a taxatív felsorolástól eltekintek.²³

¹⁹ Fontos azt is megemlíteni, hogy leggyakrabban az orvvadászati tevékenységgel kapcsolatban merül fel ez a kérdés, ugyanis a vadászati törvény az Egyesült Királyságban (*Hunting Act 2004*) kiemelten foglalkozik és részletezi a jogosulatlan vadászatot, az orvvadászatot, a tiltott vadászati módokat. Az orvvadászati tevékenység kifejtésére egy külön fejezetben kerül sor. (ld. IV. pont) Forrás: *Hunting Act 2004*

²⁰ A teljesség igénye nélkül említhető a lőfegyverekről és lőszerokról szóló 2004. évi XXIV. törvény, a fegyverekről és lőszerokról szóló 253/2004. (VIII. 31.) Kormányrendelet, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve a Washingtonban, 1973. március 3. napján elfogadott, a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény kihirdetéséről szóló 2003. évi XXXII. törvény.

²¹ Vtv. 56. § (1) bekezdés

²² Vtv. 59. § (1) *Vadászati tevékenységet érvényes vadászjegy vagy vadászati engedély birtokában – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – az a természetes személy folytathat, aki*

a) vadászlőfegyverrel folytatott vadászat esetén a vadászlőfegyver tartására jogosító engedéllyel,

b) a ragadozó madárral folytatott vadászat esetén a természetvédelmi hatóság által ragadozó madár tartására kiadott engedéllyel és ragadozó madárral történő vadászatra feljogosító kiegészítő vizsgával,

c) elöltöltő fegyverrel folytatott vadászat esetén az elöltöltő fegyver vadászati célú használatára jogosító engedéllyel,

d) vadászíjjal folytatott vadászat esetén vadászíjászatra feljogosító kiegészítő vizsgával, vagy

e) magyar agárral folytatott vadászat esetén agarászatra feljogosító kiegészítő vizsgával és vadászatra alkalmas magyar agárral rendelkezik.

²³ Vtv. 59. §

Vadászati tevékenységet vadászterületen²⁴ lehet folytatni, a vadászterület határainak meghatározása a vadászati hatóság feladata²⁵, és ez főszabály szerint 20 évre szól.²⁶ Nem minősül vadászterületnek ugyanakkor a belterület, vagy a közút.²⁷ 2023 előtt a kerítéssel védett közút esetében az úttest és a kerítés közötti terület még vadászterületnek minősült, a 2023. július 1-jén hatályba lépett módosítások óta azonban nem tekinthető annak.²⁸ Vadászterületen tehát vadászati tevékenység folytatható, azonban a Vtv. meghatározza azt is, hogy azt milyen eszközzel, milyen módon, a vadászat rendjének megtartása mellett lehet csak folytatni. Ezeket a kritériumokat negatív módon, tehát a tilalmak felsorolásával szabályozza a törvény.²⁹ Ebből következik az is, hogy minden, amit a Vtv. (illetve a Vhr.) nem tilt, az megengedett. Kiemelendő továbbá, hogy egy adott vadfajra csak a meghatározott vadászati idényben lehet vadászni.³⁰ Ezen jogszabályhalmazból tevődik tehát össze a vadászati jog gyakorlati oldala.

Ausztriában a korábban már említett *Jg.* az egyetlen központi jogszabály, amely a vadászati jogot szabályozza, ebből tehát az is következik, hogy az elméleti elemek e törvényben kerültek szabályozásra. A *Jg.* azonban elsősorban közjogi jellegű, és a vadászati jog, illetve az általános fogalmak említésén túl közigazgatási hatóságok, a földtulajdonosok, a vadászatvédelmi szervek jogait, kötelezettségeit, és szervezeti felépítésüket szabályozza.³¹ A *Jg.* csupán annyi, e körben releváns rendelkezést tartalmaz, hogy a vadászterület minimum 300 hektáros – magán vadászterület esetében minimum 115 hektáros – lehet³², amely a magyar vadászterületekhez képest egy meglehetősen kis szám. Ennek oka véleményem szerint a vadászati hagyományokban, illetve a tartományi rendszerben keresendő. Ausztria – mint föderális állam³³ – tartományokból áll, és a tartományok nem rendelkeznek akkora kiterjedt területekkel, amikből 3000 hektáros

²⁴ Vtv. 8. § (1) *Vadászterületnek minősül – hasznosítási formájától függetlenül – az a földterület, valamint vízfelület, amelynek kiterjedése a háromezer hektárt eléri, és szemközti határvonalainak távolsága legalább háromezer méter, továbbá, ahol a vad*

a) a szükséges táplálékot megtalálja,

b) természetes szaporodási feltételei, valamint

c) természetes mozgásigénye, bűvöbelye, nyugalma adott.

²⁵ Vtv. 19.-20. §

²⁶ Uo. 19. § (3) bekezdés

²⁷ Vtv. 8 § (2) bekezdés a) és g) pont

²⁸ Uo.

²⁹ Vtv. 37.-39. §

Nota bene: tiltott vadászati eszköznek tekinthető például az elektronikus képnagyítóból, képátalakítóból álló, éjszakai lövés leadását segítő eszköz is (hőkamera). Az ezzel kapcsolatos jogalkalmazói aggályokat az orvvadászat elemzése körében fejtem ki

³⁰ Vhr. 5. számú melléklet I. Vadászati idények.

³¹ Említhetők e tekintetben a törvény 52.-67. §-ai, amelyek a vadászatvédelem intézményét, a hatósági feladatokat, valamint például a választottbíró intézményét szabályozzák.

³² Magyarországon ezzel szemben 3000 hektár a minimum területnagyság.

³³ Összetett államok egyik fajtája, másnéven szövetségi állam. A tagállamok (vagy tartományok) önállósággal rendelkeznek, hatalommegosztás alakul ki a tartományi, illetve a szövetségi szint között. Forrás: *Rechnitzer János – Smabó Melinda: Területi politika II.5.1. Államszervezési és fejlesztési modellek.* MeRSZ.hu. https://mersz.hu/dokumentum/dj156tp_50/#dj156tp_47 (2024. 12. 02.)

vadászterületeket lehetne létrehozni. Ausztria *de facto* az első világháború vége óta³⁴ tartományokra van felosztva, a korábbi vadászati rendeletek is tartományi szinten születtek,³⁵ így evidens, hogy a vadászterületek sem érik el azt a méretet, mint ami Magyarországon a törvényi minimum. Az osztrák vadászati jog megkülönböztet egymástól magán, illetve szövetkezeti vadászterületeket, Magyarországon ilyen különbségtétel nincs. A magán vadászterület jelentősége, jelleme abban áll, hogy a földtulajdonost – és csak őt – illeti meg a vadászati jog. Magyarországon ez az önálló vadászati jognak felel meg.

A konkrét, törvény végrehajtásával kapcsolatos, illetve a vadászati jog gyakorlatával összefüggő rendelkezéseket az egyes tartományok kormányai által alkotott rendeletek tartalmazzák.³⁶ A konkrét szabályok megismerése érdekében egy gazdag élővilággal, számos vadászterülettel rendelkező tartomány,³⁷ Alsó-Ausztria rendeleteit és jogszabályait vizsgáltam.³⁸ A jogszabály az 1. §-ban határozza meg a vadászati jog fogalmát, illetve, hogy milyen cselekményeket ölel ez fel. Vadászati jog hasznóbérlet, illetve vadászati ügyintéző kijelölése útján gyakorolható,³⁹ az viszont nem tekinthető önálló dologi jognak, a földtulajdonjoghoz kapcsolódik.⁴⁰ A vadászati jog gyakorlásának feltétele a vadászati engedély megléte, a vendégvadász⁴¹ nem tekinthető önálló vadászatra jogosultnak. Abban az esetben viszont, ha egy magánvadászterület tulajdonosa nem szerezhet vadászati engedélyt, – valamely személyi vagy tárgyi körülményből való kizártsága folytán – akkor köteles a vadászati jog hasznóbérbe adására.⁴² Magyarországon ehhez hasonló intézkedés a vadászati jog kényszerhasznosítása, ezesetben is a hatóság kötelezi a tulajdonost a terület hasznóbérbe adására.⁴³ A vadászati tevékenység Alsó-Ausztriában is csak érvényes vadászjeggyel

³⁴ 1920-ban fogadták el Ausztria, mint szövetségi állam alkotmányát, amely október 1-én lépett hatályba. Korábban, már az 1850-es évektől voltak kísérletek a tartományok létrehozására, ezek azonban nem jártak sikerrel. Ehelyütt említhető akár az Olmützi Alkotmány, az Októberi Diploma, illetve a Februári Pátens is. Forrás: Federal Countries, Austria. Forum of Federations <https://www.forumfed.org/countries/austria/> (2024. 12. 02.), illetve Dr. Homoki-Nagy Mária – Dr. Varga Norbert: Magyar alkotmánytörténet. Szegedi Tudományegyetem, Széchenyi 2020. http://eta.bibl.u-szeged.hu/4938/126/EFOP343_AP6_Magyar%20alkotmánytörténet_Neoabszolutizmus%20államszervezete_Homoki-Nagy%20Mária_Varga%20Norbert.pdf.pdf (2024. 12. 02.)

³⁵ Már az említett 1920-as alkotmány is a tartományokra delegálta a vadászati jogalkotási kötelezettséget. Forrás: Hunting in Austria. Face-europe. https://face.eu/sites/default/files/austria_en_0.pdf (2024. 11. 28.)

³⁶ A *Jagdgesetz* több ponton kifejezett felhatalmazást ad a tartományi kormányoknak, hogy alkossanak egy meghatározott kérdésben jogszabályt. Említhető például a tiltott vadászati eszközök meghatározása (*Jg* 27. §), illetve a vadpihenő övezetek létesítése (*Jg* 33. §)

³⁷ A tartomány négy részre osztható, ezek: *Waldviertel*, *Weinviertel*, *Mostviertel*, *Industrieviertel*. Mindegyikre jellemző a gazdag növény- és állatvilág, így vadászati tevékenység folytatására is alkalmasak. Forrás: Lebensraume: Niederösterreichischer Landesjagdverband. NÖ Jagdverband. <https://www.noejagdverband.at/wild-und-lebensraume/lebensraume/> (2024. 11. 30.)

³⁸ *Gesamte Rechtsvorschrift für NÖ Jagdgesetz 1974, Fassung vom 18.06.2016.* (saját fordításban: Az 1974. évi alsó-ausztriai vadászati törvény teljes jogi szabályozása, 2016. június 18-i változatban, a továbbiakban: GRv.)

³⁹ GRv. 5. § (2) bekezdés

⁴⁰ Uo. 5. § (1) bekezdés

⁴¹ Meghívott vadász, idegen vadászterületen vadászik, vadászatra jogosult hozzájárulásával. Forrás: Vtv. 10. § (1) bekezdés b) pont.

⁴² GRv. 52. § (3) bekezdés

⁴³ Vtv. 27. §

(vagy más tartományban, illetve államban kiállított érvényes vendégvadászati engedéllyel) végezhető, ennek feltételei a magyar szabályozásban is megtalálhatók.⁴⁴ A vadászatot nem tiltott módon, engedélyezett eszközökkel lehet folytatni, a jogszabály részletes felsorolást tartalmaz, ahol ezen pontokat taxatívve említi.⁴⁵ Az osztrák és a magyar vadászati jog között többségében hasonlóságokról beszélhetünk, ugyanakkor vannak különbségek, amelyek megemlítése szükséges: a vadászterületek nagysága közötti jelentős eltérések, a központi, primer jogforrás közigazgatási jellege (Ausztria esetében), a tartományi jogszabályok intézménye, vagy például a tiltott vadászati eszközök említésének a hiánya.⁴⁶

Angliában, ahogy azt korábban említettem, nincsen egységes jogi szabályozása a vadászatnak. Számos törvény, rendelet említhető, amelyek a vadászható vadfajra, a tiltott vadászati módokra, a lőfegyver kezelésére vagy a vadászterületekre vonatkozó vadászati idényekre vonatkoznak. Az angol jogi rezsím a negatív szabályozási móddal él, azaz a tilalmakat sorolja fel, ebből pedig az következik, hogy aki a tilalmak hatálya alá nem eső vadászati tevékenységet folytat, azt jogszerűen teheti. Kiindulási pontként az említhető, hogy aki megfelelő fegyvertartási engedéllyel, orvosi igazolással rendelkezik, az néhány további feltétel teljesítése mellett vadászhat Angliában.⁴⁷ Ebből több dolog következik: nincs szükség vadászvizsga teljesítésére ahhoz, hogy vadászati tevékenységet folytasson valaki.⁴⁸ Vadászatra jogosultakról sem lehet beszélni a szó szoros értelmében, ehelyett a vadászterület tulajdonosa (aki rendelkezik fegyvertartási engedéllyel) lesz jogosult a saját területén vadászatra.⁴⁹ Látható, hogy a személyi és tárgyi feltételek a magyar és osztrák gyakorlattól teljesen eltérőek. Nincsen vadászkamara, tehát kamarai tagság sincs. A hatóságoknak díjat csupán a fegyvertartási engedély megszerzésekor, illetve a vadászat, valamint a vadelejtés esetén kell fizetni.⁵⁰ A vadászterület

⁴⁴ A magyar vadászati törvény és az alsó-ausztriai jogszabály szerint is a vadászjegy feltétele: 18. életév betöltése, vadászjegyet kizáró hatósági határozat hiánya, pszichikai alkalmasság, (az osztrák jogban: vadászati alkalmasság) illetve a kamarai tagság (az osztrák jogban: Alsó-Ausztriai Állami Vadásztársasági tagság). Forrás: GRv. 58. §, illetve Vtv. 60.-65. §

⁴⁵ GRv. 95. §

⁴⁶ A jogszabály csupán általános tilalmakat sorol fel, ezek elsősorban tiltott vadászati módok, illetve a magyar szabályozásban a vadászat rendjének megsértésére vonatkozó tényállásokkal azonosíthatók, ugyanakkor néhány – magyar szabályozásban is említett – tiltott vadászati eszköz megtalálható e körben: nem szelektív háló használata, önműködő fegyverrel folytatott vadászat, vagy az elektronikus képátalakítóból, vagy képnagyítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszköz (az utóbbihoz kapcsolódó kivételekre az orvvadászat körében térek ki). Forrás: GRv. 95. §, illetve Vtv. 37/A. §.

⁴⁷ Megjegyzendő orvosi igazolás nem a vadászati tevékenység folytatásához, hanem a fegyvertartási engedély megszerzéséhez szükséges. Forrás: Firearms licensing requirements in UK. FACE: Hunters of Europe. <https://www.face.eu/firearms-ammunition/firearms-licensing-requirements-in-european-countries/firearms-licensing-requirements-in-uk/> (2024. 12. 03.), valamint Hunting and Shooting Wildlife. GOV.UK. <https://www.gov.uk/hunting> (2024. 12. 03.)

⁴⁸ A rendelkezésre álló források alapján a fegyvertartási engedély megszerzéséhez sincsen szükség vizsga teljesítésére Angliában.

⁴⁹ Hunting and Shooting Wildlife. GOV.UK.

⁵⁰ Firearms licensing. GOV.UK. <https://www.gov.uk/guidance/firearms-licensing-police-guidance> (2024. 12. 03.), valamint Hunting in United Kingdom. BookYourHunt. <https://www.bookyourhunt.com/en/hunting-in-united-kingdom> (2024. 12. 03.)

fogalom ebben a formában nem ismert Angliában. Földterületek vannak, amelyek magántulajdon alapját képezik, akár csak Magyarországon vagy Ausztriában. Mivel ezeken a földterületeken elsősorban a tulajdonos vadászhat (illetve jogszabályban rögzített egyéb személy, például közeli hozzátartozó), így minden esetben díjat kell fizetni, ha a vadász vadászni szeretne. Ebből az is következik, hogy valamennyi földterület (természetesen nem belterületi, valamint nem állami, hanem magántulajdonban álló terület, például egy erdő) vadászati tevékenység folytatására szolgáló területnek minősül.⁵¹ Vadásztársaságok sem léteznek, ehelyett úgynevezett *gun club*-ok vannak, amelyekbe nem kötelező belépni, ugyanakkor számos előnnyel járhat.⁵²

A fejezetben részletezett vadászati joggal összefüggő szabályok azt mutatják, hogy a vadászati jogot különböző, a jogforrási hierarchiában eltérő szinten szereplő jogszabályok szabályozzák, a részletszabályok eltérnek egymástól. A magyar és az osztrák vadászati jog között többségében hasonlóságok fedezhetők fel, ugyanakkor számos különbségre is igyekeztem utalni a fejezetben. Az angol jogalkotás sajátossága abban áll, hogy szerteágazó jogszabálygyűjtemes rendezi a vadászati jogokat, illetve a vadászatnak a területét. Az eltérő történeti fejlődésből pedig az következik, hogy nem csak a vadászatra vonatkozó joganyag mennyisége, hanem annak tartalma is jelentősen eltér a kontinentális országokétól. Az angolszász gyakorlat a vadászati jogra, mint bizonyos feltételek megléte mellett mindenkit megillető, részletszabályokat a konkrét jogról nem is tartalmazó jogintézményre tekint, ezzel szemben a magyar és osztrák jog (a kettő közül is elsősorban az utóbbi) a vadászati jog minden aspektusát és elemét szabályozni kívánja.

III. Az orvvadászat bűncselekménye, jogalkalmazói problémák

III.1. Az orvvadászat

A magyar vadászati joghoz fűződő jogalkalmazói problémákat az orvvadászat bűncselekményével kapcsolatban elemzem, ennek viszont előfeltétele a deliktum különös részi tényállásának rövid ismertetése (ezt azonban nem csak a magyar büntetőjog tükrében, hanem az osztrák és angol büntetőjog vonatkozásában is elvégzem). A magyar jogalkotó az orvvadászatot, mint bűncselekményt szabályozza a Btk. 245. §-ban, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetve annak mindhárom alapesetét.⁵³ Az orvvadászat bűncselekmény ugyanakkor nem a vad tényleges

⁵¹ Shooting – rights of way and access (England and Wales). BASC. <https://basc.org.uk/firearms/firearms-use/shooting-rights-of-way-and-access-england-wales/> (2024. 12. 03.)

⁵² Legyen akár szó a gyakorlásról, más vadászok megismeréséről, a *gun club*-oknak régi időkre nyúlik vissza a története. A *National Rifle Association*-t (aminek mintájára, illetve hasonló célból a mai *gun club*-ok is létrejönnek) 1859-ben alapították. Forrás: <https://nra.org.uk> (2024. 12. 03.)

⁵³ Btk. 245. §: *Aki*

a) vadászterületen vadászatra való jogosultság nélkül, illetve idegen vadászterületen vadászkeént engedély nélkül vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet végez,

b) külön jogszabályban meghatározott, a vadfaj valamennyi egyedére kiterjedő vadászati tilalmi idő hatálya alá eső vadfaj egyedét ejti vagy fogja el,

elejtését, vagy elfogását rendeli büntetni, hanem még az azt megelőző magatartásokat.⁵⁴ A bűncselekmény védett jogi tárgya a tervszerű vadgazdálkodás, a vad védelme, illetve az állatok melléktermékeihez kötődő feketekereskedelem elleni küzdelem.⁵⁵ A tényállás egyébként minden esetben – tehát nem csak a magyar büntetőjogban – kerettényállás, azt tehát a vadászatra vonatkozó jogszabályok töltik meg tartalommal. Ez azt jelenti, hogy a tényállásban szereplő tiltott vadászati eszköz kitétel önmagában nem ad egyértelmű útmutatást arra, hogy milyen eszköz használata esetén büntethető valaki, azt a Vtv. 37/A. § vonatkozásában lehet értelmezni. Más országok esetében a tényállást az adott nemzeti jogszabályok tükrében lehet értelmezni és alkalmazni.

A bűncselekménynek három alapesete van, az a) és c) pontban szereplő magatartások *delictum sui generis*-hez hasonlítható előkészületi magatartásoknak minősülnek.⁵⁶ A b) pontban szereplő magatartás esetében a konkrét elejtés, illetve elfogás büntetendő. Az elkövető az a) pont első fordulatában az ún. külső, második fordulatában a belső orvvadász.⁵⁷ A b) és c) pontban meghatározott magatartást bárki – tehát mind külső, mind belső orvvadász – elkövetheti. A tényállás további részletezésétől eltekintek, abból kifolyólag, hogy a tényállás tartalmi elemeit a korábbiakban részben már érintettem. Mindhárom alapesetben az ún. jogszerűtlen vadászatot rendeli büntetni a jogalkotó, a jogszerű vadászat fogalma a Vtv.-ben található.⁵⁸

Ausztriában a büntető törvénykönyv⁵⁹ 137. és 138. §-ai értekeznek az orvvadászat bűncselekményéről, hat hónapig, illetve három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő – ezáltal vétségnek minősülő⁶⁰ – deliktumként meghatározva azt. Az *StGB.* nem az orvvadászat kifejezést használja a bűncselekményre, hanem mint „más személy vadászati vagy halászati jogának

c) külön jogszabályban meghatározott tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon vagy kémlelő területen vad, illetve fokozottan védett vagy védett gerinces állat elejtésére, vagy elfogására irányuló tevékenységet végez, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

⁵⁴ Tóth Mihály – Nagy Zoltán: Magyar Büntetőjog Különös Rész. Osiris Kiadó, Budapest 2014. 233. o.

⁵⁵ Uo.

Nota bene: valamennyi ország büntetőjogában az orvvadászat bűncselekményének jogi tárgya megegyezik a magyar tényállás kifejtésénél leírtakkal, ezért arra nem térek ki az osztrák, illetve angol jog elemzésénél.

⁵⁶ Saját megfogalmazásban *sui generis* (előkészületi) bűncselekménynek azt nevezzük, amikor az elkövető magatartása csak egy előkészületi magatartás (az előkészület fogalma a Btk. 11. §-ban található), viszont a jogalkotó ezt az előkészületi magatartást rendeli büntetni. Ebből következik az is, hogy ha az elkövető az a) pontban meghatározott magatartást követően elejti a vadat, akkor orvvadászat és rongálás halmazata miatt vonható felelősségre. Forrás: Tóth – Nagy: i. m. 235. o.

⁵⁷ Külső orvvadász az, aki nem „vadász”, tehát esetében hiányoznak a vadászati tevékenység folytatásához szükséges személyi feltételek. Ezzel szemben belső orvvadász, aki egyébként a szó szoros értelmében vadász, a vadászati tevékenységet azonban idegen vadászterületen, engedély nélkül végzi. Forrás: Gál/István László: Gyakorlati problémák és alkotmányos aggályok az orvvadászat tényállásával kapcsolatban. Büntetőjogi Szemle 2023/2. sz. 22. o.

⁵⁸ Vtv. 56. § (1) bekezdés

⁵⁹ Strafesetzbuch (a továbbiakban: *StGB.*)

Nota bene: az osztrák *StGB.* az 1970-es évek óta van hatályban, több alkalommal is módosították, 2013-ban jelentős módosításokon esett át.

⁶⁰ Az osztrák büntetőjog is két alakzatát ismeri a bűncselekményeknek, ezek a büntett, illetve a vétség. Büntett az a szándékos cselekmény, amelyet a törvény 3 évnél hosszabb szabadságvesztéssel rendel büntetni. Forrás: *StGB.* 17. §

megsértése⁶¹ (illetve a 138. § szerinti súlyos megsértése). Amint látható, az orvvadászat, valamint az orvhalászat bűncselekménye egy közös tényállás alatt került szabályozásra. Az elkövetési magatartások a magyar Btk.-ban meghatározottakhoz hasonlóak, – legyen akár szó a vadászati tevékenység végzéséről, vagy a vad elejtéséről – a bűncselekménynek több alapesete van. Az *StGB* büntetni rendeli azt is, ha az elkövető más személy vadászati (- vagy halászati) jogának tárgyát képező állatot rongál, ha az elkövető csupán közvetett tettes, és azt is, ha az elkövető üzletszerűen követi el a bűncselekményt.⁶² A magyar büntetőjogi szabályozástól e tekintetben eltér az osztrák megoldás. Ahogy említettem, a magyar szabályok értelmében rongálást és orvvadászatot halmazatban kell megállapítani, ha valaki a vadat elejti. Az osztrák büntetőjogi szabályozás ezzel ellentétben a befejezett cselekményt, tehát a vad tényleges elejtését is az orvvadászat körében szankcionálja (akárcsak a magyar szabályozás b) alapesete, ez ugyanakkor csak a vadászati tilalmi időkre vonatkozik). A különbség oka a halmazati kérdésekben keresendő.⁶³ Fontos továbbá azt is kiemelni, hogy a Btk. 245. §-ban meghatározott orvvadászat bűncselekményéhez hasonlóan, az osztrák *StGB* is büntetni rendeli azt, ha valaki idegen vadászterületen engedély nélkül, vagy vadászterületen vadászati jogosultság nélkül folytat vad elejtésére vagy elfogására irányuló tevékenységet, csak azt másképp határozza meg. Az *StGB*. 137-138. §-ai más személy vadászati jogának megsértéseként, vadászati jogába való beavatkozásként aposztrofálja ezeket a magatartásokat. Lényegét tekintve mind a magyar, mind az osztrák büntetőjog adekvát és egyértelmű módon juttatja kifejezésre, hogy hogyan lehet a vadászati jog megsértésével orvvadászatot elkövetni.

Anglia büntető törvénykönyve⁶⁴ az orvvadászat tényállását nem tartalmazza, csupán utal arra, hogy az ezzel kapcsolatos releváns rendelkezéseket a korábban már említett *Night Poaching Act* 1828-ban lehet megtalálni.⁶⁵ A büntető törvénykönyv ugyanakkor az orvvadászat elkövetőjére kiszabható szankció mértékét tartalmazza, 6 hónap szabadságvesztésben és/vagy 500 font pénzbüntetésben maximalizálva azt.⁶⁶ A büntetése ezen cselekményeknek azért ilyen csekély, mert a jogalkotó a jogszabály 15. §-ban kimondja, ezen cselekményeket csak sommás eljárás keretében lehet vizsgálni.⁶⁷

⁶¹ Saját fordítás, az eredeti: *Eingriff* (vagy *Schwererer Eingriff*, tehát súlyosabb sérelem) *in fremdes Jagd- oder Fischereirecht*. Forrás: *Strafgesetzbuch* 137.-138. §

⁶² Uo. 138. §, illetve a közvetett tettesre vonatkozó egyéb rendelkezések a törvény 12. §-a alatt találhatók.

⁶³ A magyar büntetőjogban, ha az elkövető a vadat az a) és c) alapesetben elfogja és elviszi, akkor orvvadászat és lopás valódi, heterogén anyagi halmazata miatt vonható felelősségre. Több cselekménnyel valósít meg több bűncselekményt. A Balogh Ágnes – Tóth Mihály: Magyar Büntetőjog Általános Rész. Osiris Kiadó, Budapest 2015. 238. oldalán is említett példával élve, ha a bankrabló a rablás után eltulajdonítja a biztonsági őr fegyverét, akkor rablás és lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés valósul meg halmazatban.

⁶⁴ *Criminal Law Act* 1977

⁶⁵ *Criminal Law Act* 1977 30. § (3) bekezdés.

Nota bene: Annak ellenére, hogy a büntető törvénykönyv csak a *Night Poaching Act*-et említi, egyéb olyan jogszabályok is vannak, amelyek releváns rendelkezéseket tartalmaznak. A *Deer Act* 1991 1. §-a a szarvas orvvadászatának bűncselekményét, a *Game Act* 1831 23. §-a az engedély nélküli vadelejtés esetét tartalmazza.

⁶⁶ Uo.

⁶⁷ Az ilyen eljárás lehetővé teszi, hogy az olyan ügyeket, amelyek nem igényelnek teljes tárgyalást tanúkkal, a bíró egyszerűbb módon tárgyalja és döntsön benne. Leginkább időt takarítanak meg, mivel a bizonyítékokat eskü alatt tett

Érdekessége a *Night Poaching Act* 1828-nak, hogy az csak az éjszakai orvvadászatot rendeli büntetni.⁶⁸ Mielőtt a *Night Poaching Act* 1828 releváns rendelkezéseire kitérek, röviden összefoglalnám a már említett *Deer Act* 1991, illetve a *Game Act* 1831 orvvadászattal kapcsolatos rendelkezéseit. A *Deer Act* 1991 1.-5. §-ai a szarvasfélékre elkövethető orvvadászati tevékenységeket részletezik, amelyek többségükben megegyeznek a magyar Btk. 245. §-ban meghatározott elkövetési magatartásokkal. Érdekes megoldás, hogy az angol büntetőjog szerint már önmagában az, ha valaki idegen vadászterületre azzal a céllal lép be, hogy ott vadat elejtsen, elfogjon, bűncselekményt követ el.⁶⁹ Ezzel szemben a magyar Btk. azt mondja ki, hogy aki idegen vadászterületen vadászati engedély nélkül vad elejtésére, elfogására irányuló tevékenységet végez, bűncselekményt követ el.⁷⁰ Ebben az esetben tehát nem a vadászterületre való belépés büntetendő, hanem a konkrét előkészületi tevékenységek. Felmerülhet a kérdés ugyanakkor abban az esetben, ha valaki befogóhálóval, vagy késsel a kezében idegen vadászterületen tartózkodik azzal a céllal, hogy vadat ejtsen el, fogjon be, mi minősül előkészületnek (tehát önmagában az, hogy valaki befogóhálót vásárolt, és azt a vadászterületre bevitte, lehet-e előkészülethez hasonló cselekménynek tekinteni). A magyar büntetőjog szabályait vizsgálva, és az előkészület általános fogalmát alapul véve véleményem szerint ez az eset is orvvadászatként minősül, ugyanakkor, ha ennek megállapítása elmarad, jogosulatlan vadászat miatt az elkövető továbbra is felelősségre vonható.⁷¹ Említhető továbbá például az a *Deer Act* 1991 2. § (1) bekezdésében írt alapeset, amely során az elkövető tilalmi idő hatálya alatt ejt el vadat. Ez az alapeset megfeleltethető a Btk. 245. § (1) bekezdés b) pontjával.

Röviden említtem a *Game Act* 1831 törvényt is, bár lényegét tekintve a *Deer Act* 1991 vonatkozásában említett alapeseteket szabályozza ez a jogszabály is, csak más állatokra alkalmazva azt.⁷² Azt mindenképpen le kell szögezni ugyanakkor, hogy a következőkben elemzett cselekmények nem tekinthetők orvvadászati tevékenységnek! Ahogyan azt a *Criminal Law Act* 1977 is írja, orvvadászati tevékenységnek kell tekinteni a *Night Poaching Act* 1828-ban szereplő magatartásokat, valamint a *Deer Act* 1991 1. §-ban is említett *poaching of deer* részeket. A *Game Act* 1831 23. §-ban a vad elejtésére, elfogására irányuló tevékenység, illetve a vad tényleges elejtése szerepel, mint

nyilatkozatokkal pótolják. Forrás: *Summary trials. Supreme Court BC.* <https://supremecourtbc.ca/civil-law/before-trial/summary-trials> (2024. 12. 05.)

⁶⁸ A *Deer Act* 1991, illetve a *Game Act* 1831 ezzel szemben a nappali orvvadászat eseteit részletezi.

⁶⁹ *Deer Act* 1991 1. § (1) bekezdés

⁷⁰ Btk. 245. § (1) bekezdés a) pont

⁷¹ A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 178. §

⁷² E körben szükségesnek tartom az angol *game* kifejezés rövid ismertetését: a legtöbb szakirodalmi cikk, tanulmány a *game* szót a fácánra használja. Ezzel ellentétben, a törvény (*Game Act* 1831) 2. §-a az alábbiak szerint határozza meg a *game* fogalmát: „E törvény alkalmazásában a „vad” szó magában foglalja a nyulat, a fajdot, a fácánt, a mezei vagy lápi vadat, a fekete vadat...” (saját fordítás). Látható tehát, hogy a *game* szó jelenti a vadat, az mégsem foglalja magában például a szarvasféléket. Ez magyarázat arra is, hogy miért van szükség külön törvényre, illetve külön orvvadászati tényállásra a szarvasfélék esetében. Forrás: *Game Act* 1831 2. §

büntetendő cselekmény. A szarvasfélék elejtése, elfogása esetében a szankció legfeljebb három hónapig terjedő szabadságvesztés (a rendbeliség a szarvasfélék számához igazodik), ezzel szemben a *Game Act* 1831 rendelkezéseinek megsértése esetén hat hónapig terjedő szabadságvesztéssel is büntetendő az elkövető. Ez mindenképp érdekes megoldás, azt figyelembe véve, hogy a *Game Act*-ben meghatározott cselekmények nem tekinthetők orvvadászatnak, mégis súlyosabban büntetendők. A jogszabály 30. §-a a más területére (vadászterületére) való jogosulatlan belépést szankcionálja, azonban ez a magatartás sem tekinthető orvvadászatnak, még akkor sem, ha az elkövető célja egyébként vadfaj elejtése. Egy további sajátossága az angol jogszabályoknak az, hogy a jogalkotó ismertet egy büntetendő cselekményt (a *Game Act* 1831 32. §-ban más területére történő fegyveres behatolást, vadelejtési céllal), azonban a konkrét bűncselekményről (tehát, hogy milyen bűncselekmény elkövetéséért vonják felelősségre) hallgat.

Végezetül a *Night Poaching Act* 1828-at szeretném bemutatni, amely nevéből adódóan is, a klasszikus orvvadászat elleni jogszabálynak tekinthető. A törvény hatálya nem terjed ki a szarvasfélékre, vagyis egy szarvasra csak a *Deer Act* 1991 szabályai tartalmazzak releváns információt. A *Night Poaching Act* 1828 „vadmeghatározása” lényegében megegyezik a *Game Act* 1831 definíciójával, annyi eltéréssel, hogy a túzokféléket is vadnak tekinti.⁷³ A törvény szerint az éjszakai orvvadászat magában foglalja: éjszaka, jogosulatlanul, más személy vadászterületén vadfaj elejtése, illetve elpusztítása, valamint fegyveresen behatolni egy vadászterületre azzal a céllal, hogy vadat ejtsen el, vagy pusztítson el az elkövető.⁷⁴ Az 1. § bármely fordulatát elkövetheti bárki (azaz mind belső, mind külső orvvadász), viszont míg az első fordulat egy eredménybűncselekmény, a szankció a vadfaj egyedének elejtéséért jár, azzal szemben a második fordulat egy *sui generis* előkészületi jellegű magatartást rendel büntetni.⁷⁵ Mivel a második fordulat célzatos, és előkészületi magatartás is, ezért csak egyenes szándékkal követhető el (ezzel szemben az első fordulat mind egyenes, mind eshetőleges szándékkal⁷⁶). Az elkövetési magatartást a jogszabály nem részletezi, az kimerül a vadfaj egyedének elejtésében és elpusztításában. Mivel az angol jogszabályok nem határozzák meg, hogy mit lehet például tiltott vadászati eszköznek tekinteni, ezért a bűncselekmény alapesetei sem tartalmazzak ezekre vonatkozó többletinformációt.

Összegezve az orvvadászat bűncselekményével kapcsolatban írtakat azt lehet elmondani, hogy mind az osztrák, mind az angol büntetőjogi rezsím az orvvadászat körében szankcionálja azt az

⁷³ *Night Poaching Act* 1828 13. §

⁷⁴ *Night Poaching Act* 1828 1. §

⁷⁵ A korábban már említett példa hozható fel ebben az esetben is, tehát idegen vadászterületre való belépés azzal a céllal, hogy valaki vadfaj egyedét ejtse el előkészületi magatartás, hiszen lényegében a vad elejtéséhez szükséges feltételek megteremtése történik azáltal, hogy a vad elejtéséhez szükséges eszközzel, idegen vadászterületre jogosulatlanul belép valaki. A második fordulat az első fordulat előkészületének is tekinthető.

⁷⁶ A magyar büntetőjogi dogmatikában egyenes szándék: aki a cselekménye következményeit kívánja, és eshetőleges szándék: aki a következményekbe belenyugszik. Forrás: Btk. 7. §

esetet, ha valaki jogosulatlanul ejti el egy vadfaj egyedét. Magyarországon e cselekmény elkövetőjét orvvadászat és rongálás – ha a vadat elviszi, eltulajdonítja, akkor lopás – halmazata miatt kell büntetőjogi felelősségre vonni.⁷⁷ A szembetűnő különbséget tehát a különböző stádiumok, illetve ezek alapján a bűncselekmény minősítése jelenti. Míg a magyar gyakorlatban az orvvadászat bűncselekménye főszabály szerint egy *sui generis* előkészületi jellegű magatartás, addig a külföldi példáknál nem csak az előkészület, – tehát az orvvadászat feltételeinek megteremtése, biztosítása – hanem a vad elejtése, eltulajdonítása is orvvadászatként minősül.

III.2. Az orvvadászat bűncselekménye körüli jogalkalmazói problémák Magyarországon

Tanulmányomban egy jogalkalmazói problémákat is felvető kérdéskört szeretnék megemlíteni Gál István László: *Gyakorlati problémák és alkotmányos aggályok az orvvadászat tényállásával kapcsolatban* című, a Büntetőjogi Szemlében megjelent tanulmánya nyomán.

A tanulmány egy 2023. októberében megjelent agrárminiszter által fémjelzett rendelet⁷⁸ Vhr.-el kapcsolatos módosításait részletezi. A rendelet az – előzőekben részletesebben kifejtett (ld.: II.1. pont) – éjszakai vadászattal kapcsolatos. A Vhr., amely az orvvadászat szempontjából háttérnormaként is funkcionál, az alábbi módosítást tartalmazza:

16. § (1) A 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 69. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, és a § a következő (5)–(7) bekezdéssel egészül ki:

(4) Vaddisznó, borz, róka, aranysakál, nyestkutya és mosómedve éjszakai vadászatán a vadász köteles keresőtávcsövet, céltávcsövet, valamint lámpát használni. Vaddisznó, róka, nyestkutya, mosómedve, valamint a vadászati hatóság külön engedélyével a borz és az aranysakál éjszakai vadászatához célzást segítő mesterséges fényforrás is használható.

(5) Az állomány hatékony szabályozása céljából elektronikus akusztikai eszköz használható a) a róka, továbbá b) a vadászati hatóság engedélyével az aranysakál vadászatához.

(6) Az állomány hatékony szabályozása érdekében vagy állategészségügyi indok fennállása esetén a (4) bekezdésben meghatározott vadfajok éjszakai vadászatához

a) a hivatásos vadász munkaköri feladatai ellátása során – a borz és az aranysakál elejtéséhez a vadászatra jogosult kérelmére a vadászati hatóság külön engedélyével –,

b) a vadász a vadászatra jogosult kérelmére a vadászati hatóság külön engedélyével elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lőésre alkalmas célzóeszközt is használhat.

⁷⁷ Tóth – Nagy: i. m. 235. o.

⁷⁸ Az agrárminiszter 57/2023. (X. 16.) AM rendelete egyes vadgazdálkodással összefüggő miniszteri rendeletek módosításáról

Ahogy az a korábbiakban kifejtettem, (ld. II.1. A vadászati jog gyakorlata) tiltott vadászati eszköznek tekintendő az elektronikus képnagyítóból, képátalakítóból álló, éjszakai lövés leadását segítő eszköz (közérthetően: éjjellátó-/ hőkamera).⁷⁹ Ugyanakkor a Vhr. 69. §-a szerint azok használata nem abszolút tiltott, hanem a vadászati hatóság engedélyéhez kötött.⁸⁰ Látható tehát, hogy míg a Vtv. egy generális szabályt állít, addig a Vhr. – ezt pontosítandó – speciális feltételek mellett engedélyezi az éjjellátó kamerák alkalmazását. A Btk. 245. §-ának alkalmazhatósága egy ilyen esetben – amikor tehát egy sportvadász éjszaka éjjellátóval vadászik – megkérdőjelezhető, hiszen a vadász bármikor hivatkozhat tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra (mondván nem tudta, hogy engedély szükséges az elektronikus képátalakítóból, képnagyítóból álló, éjszakai lövés leadását segítő eszköz használatához).⁸¹ A tanulmány szerzőjével egyetértek abban, hogy ez az új jogszabályi környezet jogalkalmazói aggályokat, bizonytalanságokat vethet fel a jövőben: ha egy rendőr, vagy egy hivatásos vadász az ellenőrzés során a sportvadásznál célzást segítő éjjellátó -vagy hőkamerát talál, alapos vizsgálatot kell lefolytatni annak megállapítása érdekében, hogy jogosult volt-e a vadász ilyen – egyébként továbbra is tiltott vadászati eszköznek minősülő – tartozékot használni.⁸² Ezen bizonytalanság miatt pedig célszerű lenne a Btk. 245. § c) pontjának vonatkozásában a tiltott vadászati eszközök köréből kiemelni az elektronikus képnagyítóból, képátalakítóból álló, éjszakai lövés leadását segítő eszközöket, mert ez végsősoron a jogbiztonság követelményébe ütközik.⁸³

IV. Következtetések, összegzés

Ahogy az a tanulmányban szemléltetni próbáltam, a vadászati jog szabályozása több esetben eltérő Magyarországon, mint a vizsgált európai országokban, azzal, hogy főleg az osztrák jogi megoldásokkal állítható bizonyos tekintetben párhuzamba az. A vadászati jog földtulajdonhoz kötöttsége a közép-európai országok esetében a vadászat történelmi előzményeiből vezethető le, az angol jogban – noha kimondatlanul – szintén megjelenik a földtulajdonhoz kötöttség, hiszen elsősorban a tulajdonos az, aki vadászati tevékenységet folytathat területén. A vadászati jog gyakorlati oldala tekintetében az eltérések közül ismét kiemelném a magyar és osztrák megoldásokat a tiltott vadászati eszközök vagy a vadászterület szabályozására, illetve az angolszász jogban azt, hogy a vadászati jog gyakorlati oldala szabályozatlan. A konkrét vadfajokra vonatkozó különös rendelkezések különböző jogszabályokban kerülnek kifejtésre, ugyanakkor az általános szabályok lefektetése hiányzik, így a tilalmakból lehet következtetni a vadászati jog gyakorlásának és hasznosításának a hatáira.

⁷⁹ Vtv. 37/A. § (1) bekezdés 11. pont

⁸⁰ Vhr. 69. § (6) bekezdés

⁸¹ *Gál* i. m. 23.-24. o.

⁸² Uo. 25. o.

⁸³ Uo.

Sajátos megoldás Magyarországon az orvvadászat szabályozása, hiszen a Btk. 245. §-ban található bűncselekmény a) és c) pontjában meghatározott alapesetei vonatkozásában a vadászati tevékenység végzése – mint *sui generis* előkészületi cselekmény a vad elejtésére, elfogására – önmagában kimeríti az orvvadászat bűncselekményét. Ezen alapeseteknél, ha az elkövető a vadat elejti, akkor az orvvadászat mellett rongálásért, ha a vadat elviszi, akkor lopásért is felelősségre vonható. A b) pont esetében ugyanakkor a vad elejtése szükséges az orvvadászat megállapításához, ezesetben egy eredménytényállásról beszélünk.⁸⁴ A másik két alapeset ugyanakkor magatartási törvényi tényállás⁸⁵, az eredménytől függetlenül büntetendő cselekmény. Az osztrák, illetve az angol büntetőjog ezzel szemben mind a magatartást, mind az eredmény bekövetkezését is büntetni rendeli, azaz az elkövető akkor is orvvadászat bűncselekményéért felel, ha ő vadászatra irányuló tevékenységet végez, és akkor is, ha a vadat elejti.

A magyar bírói gyakorlat rövid elemzésével a céloom az volt, hogy a vadászati jog vonatkozásában rámutassak arra, hogy milyen következményekkel járhat, ha egy jogszabály módosítása végett a büntetőjogi rendelkezések alkalmazása alkotmányos aggályokat – mint a jogbiztonság követelménye – vet fel. Az is látható azonban, hogy az aggályok mellett továbbra sem ismerte fel a jogalkotó a problémás helyzetet, ezáltal egy olyan szürke zónát létrehozva az orvvadászat tényállásában, amely feloldására esetről esetre a bíróságok lesznek kötelesek.

⁸⁴ Eredménytényállás az, ha a jogalkotó egy magatartás következményét rendeli büntetni, a magatartást, ami az eredményhez vezetett, nem. Forrás: *Balogh* Agnes – *Tóth* Mihály: Magyar Büntetőjog Általános Rész. Osiris Kiadó, Budapest 2015. 96. o.

⁸⁵ A magatartási törvényi tényállás jellemzője, hogy önmagában a magatartás tanúsítása bűncselekménynek minősül, nem szükséges, hogy eredmény (jelen esetben a vad halála vagy befogása) bekövetkezzen. Forrás: Uo. 95. o.